

תכנית ימית לישראל

מפגש בעלי עניין 6.7.2016

הטכניון
מכון טכנולוגי
לישראל

TECHNION
Israel Institute
of Technology

תכנית ימית לישראל
ISRAEL MARINE PLAN

הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים | המרכז לחקר העיר והאזור ע"ש קלצ'ניק

תכנית ימית לישראל

- תכנית ימית לישראל פורסמה בחודש נובמבר 2015, והציעה לראשונה מדיניות כוללת לניהול המרחב הימי הישראלי ביס התיכון - במימי החופין ובמים הכלכליים.
- התכנית זכתה להערכה של גורמי מקצוע ובעלי עניין וקבלה את ברכתו של הצוות המקצועי-מדעי הבינלאומי שליווה את התכנית.
- התכנית תפורסם בקרוב גם באתר העוסק בתכנון הימי של אונסקו.

צוות תכנית ימית לישראל

- **צוות מוביל:** פרופ' שמאי אסיף, פרופ' משנה מישל פורטמן, פרופ' יובל כהן, ד"ר אליק אדלר, ד"ר עידן פורת, ד"ר יעל טף-סקר, וחברת אתוס - אלון פרלמן, ברק כץ ואלעד שוחט.
- **יועצים מומחים:** ד"ר אורית ברנע, עו"ד נדיה צימרמן, ביפול אנרגיה, אקו-אנרג'י.
- **פורום בעלי עניין:** גורמים מהמגזר הציבורי, האזרחי והפרטי.

פעילות תכנית ימית לישראל ב-2016

- פעולות להטמעה של התכנית ופיתוח המודעות למרחב הימי.
- ביסוס תהליך של מעקב אחר התקדמות ביישום התכנית או חלקים ממנה, תגובה להתפתחויות הקשורות למרחב הימי ועדכון חלקים בתכנית בהתאם.

תהליך העבודה

- פגישות עם מקבלי החלטות והצגת התכנית בפני פורומים מקצועיים שונים
- תחרות/תערוכה בנושא המרחב הימי
- ידיעון רבעוני לעדכון בעלי העניין על התפתחויות רלוונטיות
- בחינה של עדכון התכנית בהתאם להתפתחויות
- פרסום מסמך מעקב ועדכונים על ההתפתחויות בסוף השנה

התפתחויות עדכניות בתחום הימי

- התפתחויות מתווה הגז
- התקדמות בביצוע הסקר האסטרטגי הסביבתי
- ההתקדמות במסמך המדיניות של משרד הפנים
- תקנות של משרד החקלאות להגבלת הדיג בעונת הרבייה

סדר היום

דברי פתיחה ועדכון על הפעילות השנה	9:15-9:30
המשילות במרחב הימי: דגש על חוק האזורים הימיים	09:30-10:15
דיון פתוח בנושא המשילות	10:15-11:00
מבנים ימיים ותשתיות אנרגיה ימיות	11:00-11:45
דיון פתוח בנושא מבנים ותשתיות אנרגיה ימיות	11:45-12:30
הפסקת צהריים	12:30-13:15
בחינת עדכון המבנה המרחבי של התכנית	13:15-13:45
עדכון המבנה המרחבי- דיון פתוח	13:45-14:30
סיכום היום על ידי המשתתפים והצוות	14:30-15:00

תרומת בעלי העניין

- לבעלי העניין תרומה משמעותית להמלצות תכנית ימית לישראל כפי שפורסמו בנובמבר 2015.
- אנו מקווים לפעול במשותף עם בעלי העניין לעדכון וטיוב של המלצות התכנית, ולקידום המלצות התכנית מול הגורמים הרלוונטיים בממשלה.

שיפור המשילות במרחב הימי

הצעת חוק האזורים הימיים

- **הצעת חוק האזורים הימיים, התשע"ה-2014** (פורסמה בדצמ' 2014) קובעת את המסגרת המשפטית החולשת על האזורים הימיים השונים, את הזכויות שיש למדינת ישראל באזורים אלה וכן את גדרי הסמכויות של רשויות המדינה השונות.
- **ההצעה יוצרת הבדלה משמעותית בין מימי החופין והאזור הכלכלי הבלעדי.**
- **הצעת החוק מבחינה בין תכנון כוללני** (מסמך מדיניות שבאחריות שר הפנים, בינתיים הועבר לסמכות שר האוצר) **לבין תכנון מפורט/רישוי** (מנגנון מעין תכנוני שבאחריות ועדה חדשה שתוקם במשרד האנרגיה).
- **הצעת החוק מתעכבת** – בעיקר בגלל העדר הסכמה לעניין המנגנון המוסדי לתכנון ולרישוי באזור הכלכלי הבלעדי הקבוע בהצעת החוק (בקרוב משרדי הממשלה, הארגונים החברתיים וגופים פרטיים).

[המצב המוצע בהצעת חוק האזורים הימיים]

המועצה הארצית לתכנון ולבניה

ועדה ארצית לתכנון ולבניה של תשתיות

לאומיות (ות"ל)

ועדה לשמירת הסביבה החופית (ולחו"ף) –

הוקמה ליד המועצה הארצית ותפקידה לאשר

תכניות הנוגעות לסביבה החופית (300 מ' מקו

החוף לכיוון היבשה ועד לגבול מימי החופין)

מסמך מדיניות ארוכת טווח לעניין הסדרת

מכלול הפעילויות באזור הכלכלי הבלעדי (ס' 16)

הממשלה תאשר, לפי הצעת שר הפנים.

הממשלה, לפי הצעת שר הפנים או שר אחר,

תעדכן את מסמך המדיניות מעת לעת, אחת

לחמש שנים, לפחות.

ועדה מחוזית לתכנון ולבניה

תקנות הנפט (הרשאה לסטייה מהוראות חוק

התכנון והבנייה), תשע"ב-2012 – מאפשרות

סטייה מחוק התכנון והבנייה לעניין קידוח נפט

ופעולות לשם קידוח נפט בטרם הכרזה על

תגלית. בהתאם לתקנות הבקשה לאישור

הקידוח מוגשת לוועדה המחוזית ונדרש גם

אישור הולחוף

מנגנון מעין תכנוני לאישור פעולות הקשורות

לחיפושי נפט וגז ולהפקתו (ס' 36-17). במסגרת

המנגנון תוקם במשרד האנרגיה והמים ועדה

לאישור פעולות לקדיחת נפט באזור הכלכלי

הבלעדי, אשר בראשה יעמוד הממונה על ענייני

הנפט. הוועדה, ועדת המשנה שלה, או יו"ר

הוועדה יהיו הגורם המוסמך לאשר פעולה

לקדיחת נפט בהתאם למורכבות הפעולה ולרמת

הרגישות של האזור וזאת באמצעות ההליך

הקבוע בחוק.

המנגנון הקבוע בהצעת החוק (תכנון כוללני)

סימן ג': מסמך מדיניות

מסמך מדיניות
ממשלתית לעניין
הסדרת מכלול
הפעילויות באזור
הכלכלי הבלעדי

16. (א) הממשלה תאשר, לפי הצעת שר הפנים שתוגש בתוך שלוש שנים מיום תחילתו של חוק זה, מסמך מדיניות ארוכת טווח לעניין הסדרת מכלול הפעילויות באזור הכלכלי הבלעדי (בסימן זה – מסמך המדיניות); במסמך המדיניות ייכללו, בין השאר, כל אלה:
- (1) העקרונות, היעדים וסדרי העדיפויות לעניין הפעילויות והשימושים באזור הכלכלי הבלעדי, לרבות באזור ימי מוגן, היקפם ויחסי הגומלין ביניהם;
 - (2) אמצעים ודרכים לעמידה בעקרונות, ביעדים ובסדרי עדיפויות כאמור בפסקה (1), ובכלל זה פיקוח ומעקב אחר יישומם;
 - (3) הנחיות לשרי הממשלה ולמשרדיהם, בהתאם לשטחי הפעולה שעליהם הם ממונים, וכן הנחיות לעניין מתן היתרים בידי מנהל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים באזור ימי מוגן, לפי סעיף 30(ד) לחוק גנים לאומיים, כפי שהוחל בסעיף 37(ה), לרבות קביעת פעולות מותרות באזור ימי מוגן שביצוען אינו טעון היתרים כאמור.

המנגנון הקבוע בהצעת החוק (תכנון מפורט/רישוי)

- הקמת ועדה מעין תכנונית במשרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים לאישור פעולות לקדיחת נפט באזור הכלכלי הבלעדי (ס' 17-36 להצעת החוק).
- יו"ר הוועדה הממונה על ענייני הנפט
- הוועדה, ועדת המשנה או יו"ר הוועדה יהיו מוסמכים לאשר פעולות לקדיחת נפט בהתאם למורכבות הפעולות ולרמת הרגישות של האזור (ס' 26 ותוספת חמישית)
- נקבעו הליכים לאישור הבקשות ובכלל זה, הגשת מסמך סביבתי ושיתוף הציבור

מחלוקות עיקריות סביב המנגנונים המוצעים

טענות שונות המועלות על ידי משרדי הממשלה, הארגונים הסביבתיים והגופים הפרטיים כנגד המנגנון המוצע:

- מעגן תפיסה מבדילה מרחבית - מנגנונים וכלים שונים לאזורים ימיים שונים.
- הצעת החוק למעשה אינה קובעת מנגנון מוסדי קבוע לתכנון ימי מרחבי – אין הסדרה של ההליכים להכנת המסמך לשיתוף בעלי עניין והציבור ולעדכון המסמך. הטלת הסמכות על שר הפנים לבדו מחטיאה את המטרה של תכנון מתכלל.
- שאלה לגבי היקף הסמכות המוענקת למשרד האנרגיה ביחס למשרדים אחרים.
- המנגנון המעין תכנוני אינו יעיל ומסורבל

עקרונות מנחים לקביעת מנגנון תכנון/רישוי

תכנון כוללני

- המרחב הימי כולו הוא חלק מהמרחב הישראלי שיש לתכננו ולנהלו במלוא האחריות והזהירות. ראייה של המרחב הימי כמקשה אחת
- התכנון יהיה משולב בין תחומי וגם משלב חוף וים כולל המים הכלכליים.
- יצירת פלטפורמה משתפת שקופה ומתאמת בין בעלי הסמכות ונציגי ציבור לצורך פיתוח בר קיימא של הסביבה הימית כולה
- **אינטגרציה אופקית**

תכנון מפורט/רישוי

- הסדרת מנגנוני התכנון המפורט והרישוי
- הבחנה בין תכנון מפורט/רישוי תואמים ובין כאלה שיש להם השלכות רוחב או אינן תואמות
- **אינטגרציה אנכית**

הצעה למנגנוני התכנון והרישוי במרחב הימי

- הרחבת סמכויותיה של המועצה הארצית לתכנון ובניה לאזור הכלכלי הבלעדי מגשימה את העקרונות המנחים ויוצרת מנגנון מוסדי משולב לתכנון ימי מרחבי - יש להסמיך את המועצה הארצית להכנת מסמך המדיניות. למועצה ראייה מרחבית הכוללת גם את הממשק שבין הים ליבשה. הרכב המועצה והליכי קבלת ההחלטות שלה יוצרים פלטפורמה המגשימה את האינטגרציה המוסדית (האופקית והאנכית) ומאפשרת תיאום בין הרגולטורים הפועלים במרחב הימי וכן שיתוף בעלי עניין והציבור.
- הרחבת סמכויות הולחוף (ולים ?), שתשמש כגוף מייעץ למועצה הארצית בעניינים הקשורים לתכנון המרחב הימי ולממשק שבין הים וליבשה ותאשר תכנון מפורט/רישוי החורג מהתכנית הכוללנית (מסמך המדיניות).
- תכנון מפורט תואם ורישוי תואם ייוותרו בידי כל סמכות ממונה הסקטוריאליים (הרגולטורים) וידווחו ל-ולים.
- התכנית הכוללנית (מסמך המדיניות) תקבע את הנושאים והאזורים שבהם תוכל כל סמכות ממונה לאשר תכנון מפורט/להוציא היתרים וכן יקבע באילו מקרים יידרש אישור המועצה הארצית/ועדת המשנה שלה (הולחוף/ולים)

**מנגנון זה יביא יבטיח את האינטגרציה האופקית והאנכית
ועם זאת, יותיר את התכנון המפורט והרישוי התואמים
בידי בעלי הסמכות הקיימים**